

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Reintje De Vos

Hendrik <Van Alkmaar>

Haarlem, 1826

Naschrift.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62132)

N A S C H R I F T.

Het inleidend verhoog was bijna afgedrukt, toen ik door de heuschheid van mijnen vriend, den Hoogleeraar Mr. H. W. TYDEMAN, die eenen grooten invloed heeft gehad op de voortzetting van deze poging, bekend werd gemaakt met het werk: *Bücherkunde der Sasisch-Nederdeutschen Sprache* von Dr. K. F. A. SCHELLER, 1826.

In hetzelfde vond ik zoo veel, hetwelk betrekkelijk is tot REINTIE DE Vos, dat ik mij verplicht vind, om hierover nog eenig nader berigt te geven.

Bij de vermelding van den druk van 1498 aldaar, geeft deze geleerde hetgene hij in de voorrede van zijne uitgave van 1825, welke wij gevolgd hebben, heeft mede gedeeld. Hieruit zoude het twijfelachtig zijn gebleven, of hij wel onzen HENDRIK VAN ALKMAAR, als den vertaler erkent, of niet. Bij de vermelding van zijne uitgave op den jare 1825 (*), geeft

(*) Z. 454.

geeft hij de opmerkelijke bijvoegfels, welke ik vermeen vertaald te moeten mededeelen.

„ Of de fchrijver of dichter, die zich HENREK VAN ALKMER noemt, werkelijk alzoo genaamd is geweest, dan of hij zich onder dezen naam verborgen heeft willen houden, is thans op geene wijze met zekerheid uit te maken; het eerfte zal moeten worden aangenomen, zoo lang er geene zekere overtuiging is daargefteld, dat het laafte heeft plaats gevonden.”

„ Hoe vele namen komen er in de Gefchiedenis voor, van welker houders of dragers men niets meer weet, dan dat zij zich alzoo noemden.”

„ Wat zoude ook den vertaler of bewerker van eenen algemeen bekenden Franschen of Waalschen Roman bewogen hebben, eenen vierden naam aan te nemen, en zich dan daarbij: *Onderwijzer en Opyoeder van den Hertog van Lotharingen*, te noemen. Dat het Huis der Vorften van *Lotharingen* van Saksifche afkomst was, is bekend, en derhalve is het te vermoeden, dat het Nedersaksifch aldaar de taal van het Hof is gebleven, daar de Lotharingsche Volkstaal, uit geene fchriftelijke gedenkftukken van dien tijd is aan te wijzen. En werd er ook niet aan sommige Hoven van *Boven-Duitschland* de Saksifche taal getha-

tha-

proken? Het kan alhier geen reden van twijfel aan den naam geven, dat H. v. A. een boek in het Nederfakfische fchreef voor zijne leerlingen, de Prinzen van *Lotharingen*."

„ Even min bewijst de plaats van den druk: *Lubek*, dat de fchrijver in de nabijheid zoude hebben moeten wonen. Het is nog niet uitgemaakt, dat de uitgave van 1498 de eerste en oudste is, en verder is de taal geenszins die van *Lubek* zelve, maar wel de algemeen Sakfische. *Lubek* en *Maagdenburg* waren toen de eenigfte plaatsen, behalve *Keulen*, in het Sakfische land, waar drukkerijen waren, en ook werden te *Mentz*, *Bazel* en *Augsburg*, Sakfische boeken gedrukt, zonder dat men het daarom als zeker stellen zoude, dat ze aldaar in die taal gefchreven waren. Uit de plaats van den druk laat zich derhalve niets opmaken ten nadeele van het bestaan van HENDRIK VAN ALKMAAR, en vooral niet, om aan NICOLAAS BAUMAN de mogelijkheid der eere van den verwaardiger te zijn te bezorgen. Deze heeft hierop zelfs geene aanspraak gemaakt bij de *Rostocker* uitgaven van 1517, daar hij dan niet zijn werk: *eyn Hovesch kortwijlig lesent* (een goed vrolijk leesboek) zoude genoemd hebben, om dat zulks dan naar eigen lof zou zweemen; *propria laus sordet*; ook heeft hij toen dit werk

in

in een geheel ander dialect overgebracht, als de andere Lubekker REINCKE."

Eenige regels verder keurt hij het af, dat bij de uitgave der REIJNEKE FÜCHS voor de *Etui-bibliotheek*, waarvan reeds melding is gemaakt, de *fabel* van BAUMAN daarbij op nieuw is voorgedragen, zonder met een enkel woord van de oud-Saksische uitgaven te gewagen. Waartoe dient het, vraagt hij, dwalingen te verbreiden en staande te houden?

Het gaf verder aan mij veel genoeg, in dit werk de bevestiging te zien van mijn vermoeden, dat gemelde geleerde het echte en oude exemplaar te *Wolfenbützel* heeft gebruikt, en den tekst zijner uitgave zelf *letterlijk* daarnaar heeft afgeschreven, zonder eene lettergreep te veranderen. Het was mij tevens niet minder welgevallig, uit den aanvang van hetzelfde werk, en vooral uit de menigte van boeken, over het *stadsrecht*, in zeer vele steden en over het *landrecht* in verschillende gewesten, weleer in het *Nederfaksisch* (het platduitsch) gegeven, een nieuw bewijs te erlangen, dat deze taal langs den *Rijn* en in een groot deel van *Duitschland* en de *Nederlanden* in de vijftiende eeuw gesproken en geschreven werd.

Utrecht, 28 October 1826.